

АСПЕКТИ СТАБІЛЬНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

МАТЕРІАЛИ XVII МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
26 ТРАВНЯ 2022 Р.

УДК 330(063)

A90

Рекомендовано до друку вченою радою Уманського національного університету садівництва (протокол №1 від 31.01.2022 року)

Редакційна колегія:

О. О. Непочатенко – доктор економічних наук (відповідальний редактор);
Ю. О. Нестерчук – доктор економічних наук (заступник відповідального редактора);
М.І. Мальований – доктор економічних наук;
Л. Ю. Мельник – доктор економічних наук;
С. Ю. Соколюк – доктор економічних наук;
О. Г. Пенькова – доктор економічних наук;
Р. П. Мудрак – доктор економічних наук;
О. Т. Прокопчук – доктор економічних наук;
Ю. В. Улянич – кандидат економічних наук (відповідальний секретар).

*Автори вміщених матеріалів висловлюють свою думку,
яка не завжди збігається з позицією редакції.*

A90 **Аспекти** стабільного розвитку економіки в умовах ринкових відносин, матеріали XVII Міжнародної науково-практичної конференції. 26 травня 2022 р. Умань : 2022. 221с..

ISBN 978-966-304-263-3

Збірник містить доповіді викладачів та вчених, які були розглянуті на XVII Міжнародній науково-практичній конференції «Аспекти стабільного розвитку економіки», що відбулася 26 травня 2022 року в м. Умань. У наукових матеріалах висвітлюються питання стабільного розвитку економіки в умовах ринкових відносин.

Розраховано на аспірантів, викладачів, наукових співробітників та фахівців, які займаються питаннями розвитку економіки.

УДК 330(063)

ISBN 978-966-304-263-3

©Уманський національний університет садівництва, 2022

Страховання від воєнних ризиків існує як окремий продукт на ринку, але через надмірну вартість в останні роки не є поширеним. З 2014 року страховики включають до договорів ще одне "воєнне" застереження – договори страхування як правило не діють на території проведення бойових дій і на окупованих територіях України. Це означає, що жодні випадки (як спричинені бойовими діями, так і незалежні від них) не визнаються страховими, якщо відбулися в зоні бойових дій чи на непідконтрольній уряду території.

До 24 лютого 2022 року для визначення відповідних територій страховики керувалися розпорядженням КабМіну, яким затверджено перелік населених пунктів, на території яких органи державної влади тимчасово не здійснюють свої повноваження, та перелік населених пунктів, що розташовані на лінії зіткнення.

Натомість у контексті повномасштабної російської агресії проти України з 24 лютого 2022 року такі "територіальні" винятки в договорах страхування є доволі суперечливими, оскільки бойові дії не є локалізованими, а чіткий нормативний перелік адміністративно-територіальних одиниць, на яких тривають бойові зіткнення, наразі відсутній[3].

Список використаних джерел

1. Страхування вантажів в Україні: основні правила. Страхова компанія «UPSK». URL: <https://upsk.com.ua/about/news/all/strahyvannya-vantaziv-v-ukrayini-osnovni-pravila/#:~:text=Сфера%20діяльності%20вантажоперевезень%20безпосередньо%20пов,фінансовим%20установам%20С%20банкам%20і%20ін>

2. Страхування вантажів. URL: https://stud.com.ua/8545/strahova_sprava/strahyvannya_vantazhiv

3. Страхування під час війни. Що змінюється у страхуванні з введенням воєнного стану? - *Економічна правда*. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/04/14/685760/>

ОСОБЛИВОСТІ ТУРИСТИЧНОГО СТРАХУВАННЯ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Власюк С.А., к.е.н., доцент

Андрусішина Т.В., здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Уманський національний університет садівництва

Нині користується попитом туристичне страхування, оскільки за останній рік спостерігається потік збільшення кількості громадян, які виїжджають за кордон. Причина такого росту у сфері туризму насамперед пов'язана із зміною способу життя вітчизняних громадян, суттєвим збільшенням кількості закордонних поїздок і прийняттям безвізового режиму. На тлі загального зростання ринків фінансових послуг аналіз

сучасних тенденцій та виявлення причин специфічної динаміки страхування у сфері туризму набуває особливої актуальності.

Показники в'їзного та внутрішнього туризму в Україні мали позитивну динаміку до зростання, в результаті чого розвивалися відповідні види туристичного страхування в Україні. Внаслідок пандемії COVID-19 у 2020 році туристична галузь та страхування туристичних ризиків різко скоротилося і лише в середині 2021 році відновилося зростання в цій галузі, а туристичні ризики життю і здоров'ю подорожуючих при цьому суттєво підвищилися, що модернізує проблематику дослідження страхування в туризмі.

Згідно зі ст.16 Закону України «Про туризм», страхування туристів (медичне та від нещасного випадку) при здійсненні туристичних поїздок є обов'язковим і забезпечується суб'єктами туристичної діяльності на основі угод із страховиками [1]. Туристичне страхування є особливим засобом господарсько-правового регулювання туристичної діяльності, спрямованим на захист усіх суб'єктів туристичної діяльності, до яких зараховують не лише туристів, туроператорів і турагентів, а й інших учасників туристичних відносин [2]. Страхування в туризмі – це система відносин між страховою компанією і туристом по захисту його життя і здоров'я та майнових інтересів при настанні страхових випадків. Основні складові вартості страхового поліса – це: тривалість поїздки, територія дії поліса, набір ризиків і розмір страхової суми, вік застрахованої особи, ступень активності туриста під час подорожі [3].

Страхування туристів та туристичних організацій можна поділити на особисте страхування туристів, майнове страхування туристів та страхування відповідальності туристичних організацій. Особливості страхування в туризмі стосуються безпосередньо страхування туристів. Застосовуються наступні види страхування: медичне; від нещасного випадку; майнове; на випадок затримки транспорту; витрат, пов'язаних із неможливістю здійснити поїздки; асистанс; страхування відповідальності власника автотранспортних засобів та інші [4]. Найбільш популярні види страхування, що поширені на ринку надання туристичних послуг представлені на рис. 1.

Одним із основних видів страхування в туризмі є медичне страхування, яке переважно покриває всі витрати на медичні послуги, послуги стаціонарного лікування, перевезення машиною швидкої допомоги, придбання ліків, догляд за хворим, а у випадку смерті за кордоном-транспортування тіла на батьківщину. Не менш важливим є страхування від нещасних випадків. Страховим випадком визнаються: смерть застрахованого, що настала у результаті нещасного випадку, який стався із застрахованим під час дії договору страхування; інвалідність, одержана в результаті нещасного випадку; часткова втрата працездатності у результаті нещасного випадку, який мав місце під час дії договору страхування [6].

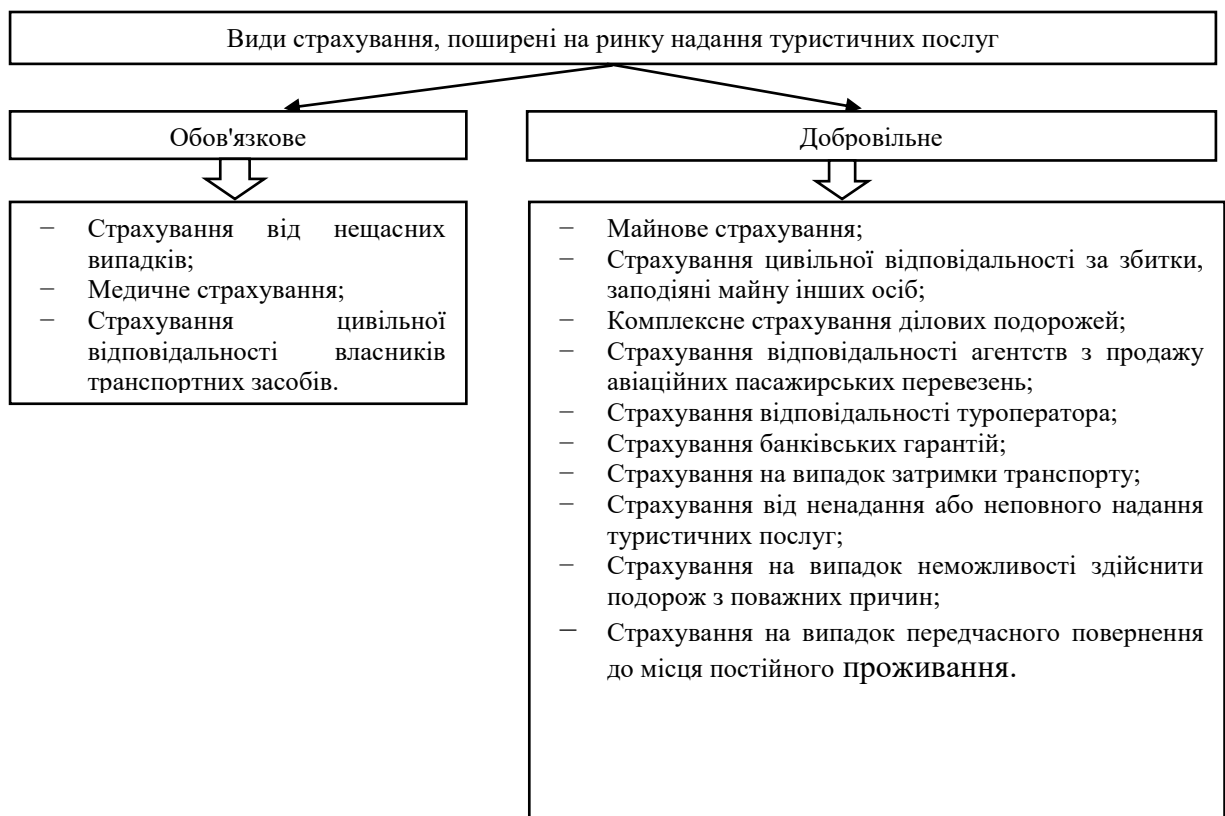

Рис. 1. Види страхування, поширені на ринку надання туристичних послуг
Джерело: [5]

Особливим видом страхування є асистанс. Він забезпечує туристів або спеціалістів, відряджених за кордон, допомогою на місці в технічній, грошовій або іншій формі. Асистанс – це перелік послуг, які надаються в необхідний момент в натурально-речовій формі або у вигляді грошових коштів через технічне, медичне і фінансове сприяння.

Об'єктом страхування відповідальності власників автотранспорту є громадянська відповідальність за спричинення шкоди іншим особам при дорожньо-транспортній пригоді. Завдані матеріальні збитки та витрати, зумовлені нанесенням тілесних пошкоджень потерпілим громадянам, підлягають відшкодуванню страховою компанією. В міжнародній страховій діяльності страхування відповідальності власників автотранспорту відоме під назвою «зелена картка» [7].

«Зелена картка» – це система міжнародних угод про обов'язкове страхування громадянської відповідальності автовласника. Свою назву вона отримала за кольором і формою страхового полісу. Система «зелена картка» створена в 1949 році і гарантує вільне пересування транспортних засобів у межах кордонів 32 держав [8, с. 46].

Туристичне страхування привабливе для страхових зловживань. Страхове шахрайство – це протиправна поведінка суб'єктів договорів страхування. Шахрайські дії в страхуванні різноманітні. Їх можна поділити на дві групи. До першої можна віднести страхову діяльність фірм, створених з порушенням діючого законодавства. Шахрайські дії другої групи пов'язані з видачею туристам фальшивих страхових полісів. Лише від махінацій з

полісами «Зелена карта» страхові компанії України щорічно зазнають збитків на суму 2 млн. грн. [9, с.46].

Небезпека шахрайства є і з боку страхувальників. Це здебільшого фальсифікація настання страхового випадку, завищені вимоги до відшкодування збитків. Захистити права страховиків і страхувальників можна через суд, а при наявності ознак злочину – через органи внутрішніх справ. У табл. 1 наведено рейтинг страхових компаній по добровільному страхуванню туристів за 2021 рік.

Таблиця 1

Рейтинг страхових компаній по добровільному страхуванню туристів за 2021 рік

Страхові компанії	Премії, тис. грн	Виплати, тис. грн	Рівень виплат, %
PZU Україна	267640	64744	24.19
ERV	205824	75128	36.5
КНЯЖА	172196	10554	6.13
ГАРДІАН	158602	1360	0.86
ВУСО	156702	40839	26.06
ТАС СГ	90500	21278	23.51
УКРФІНСТРАХ	66476	38000	57.16
Провідна	58299	6455	11.07
АХА Страхування	49171	20216	41.11
Універсальна	47149	8563	18.16
ПЕРША	32685	7637	23.37

*Джерело: [10]

За результатами проведених досліджень щодо туристичного страхування, варто визначити найбільших страховиків у сфері туризму: ВУСО, де сума страхових премій станом на 2020 р. сягає 175 042 тис. грн., PZU Україна – 140 524 тис. грн., Європейське туристичне страхування – 121 027 тис. грн., ТАС СГ – 84 125 тис. грн., ГАРДІАН – 74 549 тис. грн., КНЯЖА – 71 454 тис. грн., УКРФІНСТРАХ – 26 842 тис. грн., ПРОВІДНА – 34 853 тис. грн., АХА – 28 889 тис. грн., ПЕРША – 26 916., УКРФІНСТРАХ – 19 707., Універсальна – 15383. Але не дивлячись на високий рівень страхових премій, найбільше страхових виплат має Європейське туристичне страхування у розмірі 57 929 тис. грн., потім ВУСО – 42 427 тис. грн. і PZU Україна – 40 060 тис. грн. Рівень виплат у відсотковому співвідношенні найбільший має АХА Страхування – 54,11% [10].

Найбільш близькою для України щодо запозичення туристичного досвіду є Польща, яка володіє також, як Україна, туристичними ресурсами всіх видів. Разом з Польщею Україна проводила Європейський чемпіонат з футболу «Євро-2012», тому є позитивний досвід туристичного співробітництва з сусідньою країною, досвід якої щодо розвитку та надання переваги потенціалу внутрішньому туризму можна перейняти Україні. Польща входить до десятки найбільш відвідуваних країн в'їзними туристами. На польських курортах створені сприятливі умови для лікування і відпочинку. Польща проводить ефективну державну політику у сфері туризму, має дієві механізми її реалізації [11].

Особливий вплив на туристичну політику Франції має принцип децентралізації. Делегування повноважень органам місцевого самоврядування, підтримка місцевих ініціатив, розвиток усіх форм соціального туризму, принцип всебічної співпраці між владою, територіальними громадами та підприємцями в галузі туризму [12].

Основними перевагами Італії є відмінна туристична інфраструктура, а також велика кількість природних і культурних об'єктів світового значення, міжнародних виставок та ярмарок.

Японія є унікальною країною у світі не тільки завдяки особливостям географічного положення та високим темпам економічного розвитку, вона також є яскравим прикладом у сфері державного управління туристичною галуззю. Державне управління туристичною галуззю в Японії є одним із найуспішніших зарубіжних практик у вказаній сфері. Воно направлене на підвищення стандартів якості обслуговування та безпеки в сфері туризму. Основний Закон Японії «Про туризм» є важливим фактором формування та покращення територіальної структури, регіонального розвитку туризму.

Туристичний досвід Іспанії та Німеччини – це традиційні туристичні райони світового рівня, індустрія туризму яких пропонує високоякісний і різнохарактерний туристичний продукт – від пляжно-купального відпочинку і гірськолижного туризму до паломництва й екологічних турів.

Отже, страхування в туризмі – це нова галузь для України, яка може розвиватись тільки в умовах стабільної економіки. Страхування туризму відіграє значну роль для покупців та продавців туристичних послуг, оскільки воно забезпечує нормальне функціонування суб'єктів туристичного ринку, сприяє вирівнюванню фінансових витрат та регулюванню грошового обороту в країні.

Основною причиною зростання страхування в сфері туризму у сучасний період часу є його тісний взаємозв'язок із ринком туристичних послуг. Важливим елементом комплексної туристичної послуги є страхування потенційного споживача від нещасних випадків на період подорожі та відпочинку, в страховий пакет потрібно включити відшкодування на лікування, ліквідацію наслідків від нещасних випадків та втрати особистого багажу та ін.

Загальною світовою тенденцією є сприяння розвитку туристичної галузі та формуванню туристичного потенціалу країни, створення ефективних державно-управлінських інституцій, до компетенції яких належить туристична галузь, надання значної інвестиційної допомоги для формування туристичного потенціалу та сприяння розвитку основних туристичних регіонів держав.

Список використаних джерел

1. Про туризм: Закон України від 15.09.1995 № N 325/95 (із змінами і доповненнями).
2. Туристичне страхування. URL: <https://uz.ligazakon.ua>

3. Грабчук О. М. Особливості розвитку страхування туризму в Україні / *Інвестиції: 24 практика та досвід*. 2015. № 7. С. 1–5.
4. Особливості страхування в туризмі страхування. URL: <http://library.if.ua>
5. Бодня А. В., Іванченко М. А., Пономарьова О. Б. Визначення проблем страхового ринку та їх вирішення / Глобальні та національні проблеми економіки. 2015. №5. С. 814–817.
6. Страхування: практикум: навч. посіб. / за ред. Д. Базилевича. Київ : Знання, 2011. 607 с.
7. Visa Gallery. URL: <http://www.visagallery.com/>
8. Александрова М.М. Страхування: ЦУЛ. 2007. 208 с.
9. Зубарев В. Страхове шахрайство та як з ним боротися // *Посередник*. 2004. № 16 – 20 квітня. С. 46.
10. Офіційний сайт «Фориншурер». URL: <http://forinsurer.com>
11. Трегуб Г. Як Польща розвиває туризм. *Журнал «Український тиждень»*. 2017. № 31 (507). URL: <https://tyzhden.ua/World/197523>
12. Алексєєва Ю. В. Державне регулювання розвитку туристичної галузі України в контексті досвіду Франції: автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр.: спец. 25.00.02 / ОРІДУ НАДУ. Одеса, 2005. 20 с.

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Боровік Л.В., д.е.н.
ХНТУ, м. Херсон

Цифрова трансформація зачепила практично всі сфери світової економіки, істотно посиливши рівень конкуренції на ринку фінансових послуг. В роботі розглянуто тенденції розвитку цифровізації та банківських установ у світі та в Україні, проведено порівняльний аналіз тарифної політики українських необанків. Серед основних проблем та ризиків, що уповільнюють розвиток цифрового банкінгу, зазначені: висока вартість цифрової трансформації; застаріле законодавство; наявність цифрового розриву; скорочення робочих місць; посилення нерівності на ринку праці; зростання обсягів нелегальних фінансових потоків; зростання кіберрисків.

Світова економіка вступила в активну фазу цифрової трансформації, націленої на прискорення економічного зростання, підвищення продуктивності праці та створення нових сфер діяльності. Очікується, що обсяги цифрової економіки до 2025 р. досягнуть 23 трлн дол. (або 23,3% від світового ВВП) [1]. При цьому величезна роль у розвитку економік різних країн у найближчому майбутньому відводиться цифровому банкінгу, що служить мостом між вкладниками і кредиторами у сфері грошового обігу. Так, постійно мінливі потреби клієнтів на тлі швидкого зростання фінансових технологій змушують банківські установи з традиційною